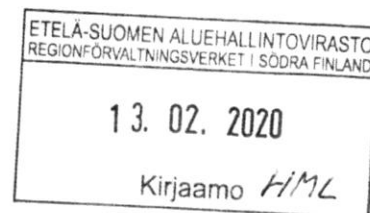

Psykiatrian erikoislääkäri
Antti Hemmi
Mäenrinne 16 E 1
02160 Espoo

Espoo 10.2.2020

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Birger Jaarlin katu 15
Hämeenlinna
PL 150
13101 Hämeenlinna

Lausunto- ja selvityspyyntöne 7.1.2020, ESAVI/41708/06.03.00/2019

Jaana Kavonius (myöhemmin JK) on tehnyt aluevalvontavirastolle kantelun allekirjoittaneen ja asianomaisen riita-asiassa vastapuolen edustajana olevan asianajaja Jarmo Henriksonin toiminnasta. JK:lle lausunnon antanut lääkäri Matti Wallin (myöhemmin MW), on ilmoittanut yhtyvänsä JK:n tekemään kanteluun ja viestissään moittinut joitakin lausunnossani esittämiäni asioita.

Aluevalvontavirasto on pyytänyt minulta selvitystä JK:n kirjoituksessaan esiin tuomista seikoista. Voin tietenkin antaa selvityksen vain omasta puolestani, vaikka kirjoituksessa esitetyistä parista kymmenestä kohdasta, osa koskee myös vastapuolen asianajajaa.

Vaikka asianomaisen kirjelmässä vaatimukset ja väitteet on jaettu numeroidusti kymmeneen kohtiin, niin minuun kohdistuvat syytökset koskevat sitä onko minulla ollut oikeus tutustua asianomaista koskeviin lääkärinlausuntoihin ja antaa niiden pohjalta asiantuntijalausuntoa, koska en ole häntä hoitava lääkäri eikä hän ole antanut lupaa niiden tietojen käsittelyyn ja niistä lausumiseen. Nämä samat väitteet toistuvat kirjoituksessa hieman eri sanamuodoin.

Mielestäni ydinkysymys tulee esiin asianomaisen syytöksessä, että en ole häntä hoitava tai hoitanut lääkäri, joten en ole saanut asianomaisen terveystietoja häntä hoitavana ammattihenkilönä tai asemani johdosta, esim. häntä hoitaneen yksikön esimiehenä. Asianomainen ei ole tässä riidassa potilaana vaan kantajana.

Kirjassa Terveystietojen salassapito- ja tietosuojatietojen käsittely (Lasse Lehtonen, Gummerus 2003) todetaan seuraavaa:

Lääkärin salassapitovelvoite pohjautuu aina Hippokrateen ajoista peräisin olevaan vaatimukseen hoitosuhteen luottamuksellisuudesta.

Laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6.1994/559, 17 § Salassapitovelvollisuus, todetaan:

Terveysthuollon ammattihenkilö ei saa sivulliselle luvatta ilmaista yksityisen tai perheen salaisuutta, josta hän asemansa tai tehtävänsä perusteella on saanut tiedon. Salassapitovelvollisuus säilyy ammatinharjoittamisen päättymisen jälkeen.

Hallituksen esityksessä 1994 vp – HE 33, koskien kyseistä lakia todetaan mm.:

Säännöksen tarkoituksena on turvata luottamuksellisten hoitosuhteiden syntyminen ja olemassaolo sekä yksityisyyden säilyminen.

Oikeuden käymiskaari 17 luku Todistelusta, 14 § (12.6.2015/732) kuuluu:

Lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tai sen nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö ei saa todistaa henkilön tai hänen perheensä terveydentilaa koskevasta arkaluonteisesta tiedosta tai muusta henkilön tai perheen salaisuudesta, josta hän asemansa tai tehtävänsä perusteella on saanut tiedon, ellei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, suostu todistamiseen.

Hallituksen esityksessä koskien kyseistä pykälää todetaan:

Lisäksi on syytä kiinnittää potilaan ja lääkärin tai muun momentissa mainitun henkilön luottamuksellisen suhteen suojaamiseen siinä tarkoituksessa, että potilas voi saada tarvitsemaansa hoitoa ja lääkitystä pelkäämättä häntä koskevien tietojen tulemistä ilmi.

Tässä tapauksessa en siis ole saanut asianomaista koskevia tietoja potilassuhteen kautta, vaan asianomainen kantajana on antanut kaikki käytössäni olleet tiedot oikeuden käynnin todistusaineistoksi. Hänen antamansa tiedot ja minun lausuntoni ovat oikeudenkäynnissä salassa pidettäviä mutta asianosaisjulkisia tietoja. Kuitenkin laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (30.3.2007/370) §12 antaa asianosaisille oikeuden saada tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä.

Olen antanut lausuntoni pikemminkin psykiatrian alan asiantuntijana kuin lääkärin ammatin harjoittajana ja kun kantaja vetoaa näyttönä oikeudelle toimittamaansa lääkärinlausuntoon, tulee vastaajalla olla oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteen mukaisesti oikeus hankkia ko. lääkärinlausunnosta asiantuntijalausunto ja esittää vastanäyttöä ja tarvittaessa kyseenalaistaa vedotun näytön uskottavuus ja luotettavuus. Kun asianosainen itse luovuttaa itseään koskevan lääkärinlausunnon tuomioistuimelle, suostuu hän samalla siihen, että hänen salassa pidettävät terveydentilaa koskevat arkaluonteiset tiedot tulevat vastapuolen ja tuomioistuimen tietoon.

Oikeudenkäynnissä keskeinen tavoite on aineellisen totuuden selvittäminen ja yleisten prosessiperiaatteiden nojalla asianosaisella tulee olla mahdollisuus ajaa tehokkaasti asiaansa ja oikeudenkäynnin tulee olla tasapuolinen. Pyrkimys aineellisen totuuden selvittämiseen tarkoittaa ensinnäkin sitä, että oikeutta todisteiden esittämiseen ei ole lähtökohtaisesti rajoitettu. Oikeudenkäynnin tasa-arvoisuuden ja kontradiktorisuuden periaate edellyttää lisäksi, että asianosaisille asetetaan samanlaiset mahdollisuudet ajaa asiaansa. Kirjassa Prosessioikeus (Frände ym., Helsinki 2017) on todettu tältä osin s. 124 mm. seuraavaa:

”Oikeudenkäynnissä prosessuaalisen tasa-arvoisuuden periaate edellyttää, ettei kumpaakaan prosessin vastakkaisista osapuolista aseteta menettelyllisesti toista heikompaan asemaan. Kysymys on siitä, että asianosaisille annetaan samanlaiset mahdollisuudet ajaa asiaansa.

Asianosaisten täytyy mm. saada tasa-arvoisesti esittää haluamansa todistusaineisto. Lisäksi heidän pitää saada vastapuolen (samoin kuin tuomioistuimen) hankkima ja esittämä aineisto tietoonsa ja mahdollisuus riitauttaa se.”

Edelleen kirjassa Prosessioikeus on sivulla 133 todettu seuraavaa:

”Todistelussa kontradiktorisuus edellyttää, että kaikki todisteet ja koko todistelu ovat sellaisenaan asianosaisten tiedossa ja saatavilla. Asianosaisella tulee olla tilaisuus testata esitettyjen todisteiden luotettavuutta, kuulustella vastapuolen todistajia ja muita todistelutarkoituksessa kuultuja henkilöitä sekä kommentoida sekä itse esittämänsä että vastapuolen esittämän todistelun vaikutuksia ja merkityksiä jutussa.”

Mikäli oikeudenkäynneissä, jotka liittyvät asianosaisen terveydentilaan, vastapuolella ei olisi mahdollisuutta esittää asiantuntijatodistelua ko. seikoista ja siinä tarkoituksessa luovuttaa oikeudenkäyntiaineistossa olevia sairauskertomuksia asiantuntijan luettaviksi, edellä todetut yleiset prosessuaaliset periaatteet ja oikeudet jäisivät toteutumatta. Käytännössä tällainen tulkinta johtaisi siihen, että aina kun oikeudenkäynnissä on kyse asianosaisen terveydentilasta, ainoastaan asianosaisella olisi mahdollisuus esittää näyttöä asiasta. Edellä viitattujen prosessiperiaatteiden valossa tällainen tulkinta ei ole mahdollinen ja vaarantaisi olennaisella tavalla vastapuolen oikeusturvan oikeudenkäynnissä.

Asianosaisen viittaamassa hovioikeuden tuomiossa (Nro 468/4.4.2014 Dnro S 13/1265) on todettu, että todistajan lausumat oikeudenkäynnin asianosaisen terveydentilasta on jätetty huomioimatta, koska todistajana olleella psykiatrilla ei ole ollut hoitosuhdetta asianosaiseen eikä psykiatrilla ole ollut asianosaisen lupaa käsitellä hänen terveyttä koskevia tietoja ja lausua niistä. Edellä selostettujen prosessiperiaatteiden valossa hovioikeuden ratkaisu vaikuttaa hyvin erikoiselta. Hovioikeuden tuomiossa ei ole yksilöity tarkemmin niitä seikkoja tai lain säännöksiä, joihin käsittelyratkaisu perustuu. Myöskään pääkäsittelyn pöytäkirjassa ei ole tarkemmin selvitetty kyseisen käsittelyratkaisun perusteita. Näin ollen ratkaisuun mahdollisesti vaikuttaneet asian erityisolosuhteet, kuten mm. se, miten kantajan nimeämä lääkäri on saanut kyseiset asianosaisen terveyttä koskevat tiedot, eivät käy tuomiosta selville. Näin ollen kyseisestä ratkaisusta ei ole tehtävissä mitään johtopäätöksiä nyt käsillä olevassa asiassa.

Lisäksi hovioikeuksien tuomioiden merkitys oikeuslähteenä on yleisesti heikko etenkin, kun kyse ei ole vakiintuneesta oikeuskäytännöstä. Merkitystä voi olla myös sillä, että oikeudenkäymiskaaren todistelua koskeva 17 luku (2015/732) tuli muutettuna voimaan 1.1.2016. Ennen lainmuutosta asianosaisen hankkimaan asiantuntijaan sovellettiin pääsääntöisesti todistajaa koskevia säädöksiä. Uudessa laissa tällaista eroa ei enää ole ja asiantuntijan nimenneestä tahosta riippumatta kaikkiin asiantuntijoihin sovelletaan samoja säännöksiä (ks. Jaakko Rautio – Dan Frände, Todistelu, Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun kommentaari, Otava 2016, s. 221).

Lääkäri MW aluehallintovirastolle toimittamassaan JK:n kantelua tukevassa sähköpostissaan esittänyt, ettei kirjoittamani lausunto täytä psykiatrian erikoislääkäriltä vaadittavaa asiantuntemusta ja ammattitaitoa. Lääketieteellisen diagnoosin arvioinnissa ei ole merkitystä, onko poliisikonstaapeli haastattelussa kertonut poliisien kärsimistä oireista ja että sosiologian alan pro gradu-tutkielmassa on todettu hätäkeskuspäivystäjillä oireita työnsä kuormittavuuden seurauksena. Eri tautitilojen diagnostiset kriteerit on kansallisesti vahvistettu WHO laatimien kriteereiden pohjalta. MW on myös viitannut Ahde vs Rätty oikeudenkäynteihin ja hänen niistä esittämiä näkemyksiä voisi tuoda oikeudenkäynnissä esiin, mutta mielestäni niillä ei ole merkitystä minun lausunnossani esittämien asioiden kanssa.

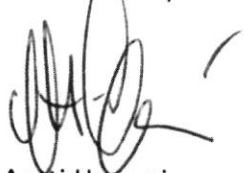
Erikoista potilas-lääkärisuhteen kannalta on, että kantelun tekijä on nyt vedonnut hovioikeuden ratkaisuun, jossa on käsitelty hänen nimeämänsä asiantuntijalääkäri MW:n ja tämän perheen varsin henkilökohtaisia asioita ja jossa MW on epäonnistunut pyrkimyksissään osoittaa, että hänen entisellä puolisolallaan olisi vakavia mielenterveysongelmia. Pääkäsittelyn pöytäkirjasta käy myös ilmi, että lääkäri MW:tä edusti OTT Petter Kavonius (myöhemmin PK), joka ainakin jossain vaiheessa on ollut naimisissa kantelijan JK kanssa. JK hakeutui MW:n vastaanotolle 10 päivää sen jälkeen, kun MW:n omassa asiassa oli annettu päätös.

JK:n aluevalvontavirastoon menneessä kantelun sähköpostisäätteessä jakelussa ovat MW ja PK ja MW:n aluevalvontavirastoon menneessä kantelua tukevassa MW:n sähköpostissa jakelussa ovat JK ja PK. Molemmat sähköpostit ovat tulosteissa näkyvien tietojen valossa olleet salaamattomia, vaikka kantelussa on moitittu salaamattoman sähköpostin käyttöä.

Oman lausuntoni toimitin henkilökohtaisesti allekirjoitettuna paperikappaleena asianajajan toimistoon.

Pidän kantelua aiheettomana.

Edellä esitetyn vakuutan kunnian ja omantunnon kautta

Antti Hemmi

sv 206110

psykiatrian erikoislääkäri, hallinnon pätevyys

virkaala 3.2.1982

tuomarinvala 15.4.1987